

Anmeldelse af des Bouvrie, Tragic Workings in Euripides' Drama

Lech, Marcel Lysgaard

Published in:
Logos. Klassikerforeningens medlemsblad

Publication date:
2019

Citation for published version (APA):
Lech, M. L. (2019). Anmeldelse af des Bouvrie, Tragic Workings in Euripides' Drama. *Logos. Klassikerforeningens medlemsblad*, 55-57.

Go to publication entry in University of Southern Denmark's Research Portal

Terms of use

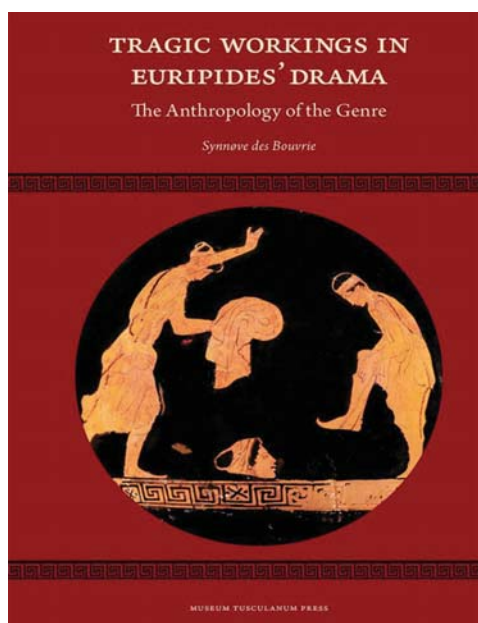
This work is brought to you by the University of Southern Denmark.
Unless otherwise specified it has been shared according to the terms for self-archiving.
If no other license is stated, these terms apply:

- You may download this work for personal use only.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying this open access version

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details and we will investigate your claim.
Please direct all enquiries to puresupport@bib.sdu.dk

skabet *Pulchra Semper Veritas* vil iscenesætte værket, og hvordan kombinationen med Glucks musik vil blive udført. Det vil givetvis have interesse vidt omkring.

Lene Andersen

Synnøve des Bouvrie:
The Tragic Workings in Euripides' Drama: The Anthropology of the Genre

Museum Tusulanum 2018
446 sider, 398 kr.

The Tragic Workings in Euripides' Drama: The Anthropology of the Genre er opsummeringen på Synnøve des Bouvries lange karriere, hvori hun gennem årene gentagne gange har arbejdet for at inddrage antropologiens teorier i studiet af den attiske tragedie. Bogen består af en teoretisk del og en analyserende del, hvori Bouvrie præsenterer sine læsninger af *Andromache*, *Hekabe*, *Ifigenia i Tauris* og *Ifigenia i Aulis*, *Trojas kvinder*, *Herakles' børn* og *Herakles*, samt et afsnit hvori hun diskute-

rer forskellige begreber fra den teoretiske del, samt et afsnit, hvor hun kort præsenterer artikler hun tidligere har skrevet om emnet. At man i bogen ikke har valgt at oversætte de mange græske passager, gør bogen svært tilgængelig for andre end filologer, og det er trods mine kritiske punkter i det følgende alligevel en skam.

Værket er en tour de force, hvor Bouvrie introducerer læseren for et utal af antropologiske teorier, der så flettes sammen i Bouvries syn på den attiske tragedie. Bouvrie argumenterer mod at læse de græske dramaer som en samfundskritisk genre (kontra Simon Goldhill og hans følgere), og mod at se den i et æstetisk lys (her skyggebokser Bouvrie en smule mod receptionsteoretiske studier, se fx 25, 27-30, 84). Tragedien skal ses som en genre, der godt nok kan chokere ved at vise samfund og individer i ulykke, men alligevel ender med at genskabe polis-samfundets *status quo* (a la Richard Seaford uden han dog fremhæves). Dog tager Bouvrie et skridt længere og skriver: "The prescribed communal activities prompting stereotyped experience, I would argue, does not merely preserve the status quo, but serves to mobilize the community into synchronizing their experience in dynamic action (74)". Festivalen med alle dens forskellige elementer, optog, hymner, drama osv. er ritual, der ikke må forstås som en "ferie" for tilskuerne, men skal forstås som en symbolsk proces, der aktiverer samfundets og ritualets "implied meanings" for tilskueren; og det er netop disse holdninger (meanings), Bouvrie vil undersøge i det græske drama, fordi de dramatiske genrer, i særdeleshed tragedien, er blevet udstyret med nogle værktøjer (tragic workings) som ved at skræmme tilskuernes sociale holdninger, holdninger som i tragedien "were not discussed, critized, or abolished, but were revitalized and charged with new energy in the sense of the audience." aktiverer disse holdninger i tilskueren, og derved sikrer disse i holdninger (ideologier?) forbliver intakte og "sunde" i samfundet. Det er dog svært at påvise, men det undrer mig, at Bouvrie ikke undersøger den samtidige komedies vinkel på tragedien: Aristofanes er tydeligvis en æstetisk læser (tilskuer) af tragedien,

men finder især Euripides chokerende (fx i *Skyerne*); hvordan det hænger det sammen i Bouvrie's teori kunne man godt have ønsket sig en analyse af.

Bouvries diskussion af moderne ikke-antropologiske fortolkninger er udmærket og et godt sted at begynde, hvis man ikke har fulgt med i diverse debatter, men man har følelsen af, at diskussionen hist og her kommer 10-15 år for sent, og selvom hun plæderer for at filologer skal lære at arbejde med den antropologiske definition på "ritual", som hun erkender kan få det til at løbe koldt ned ad ryggen på mange (59), anmelderen inklusiv, så forbliver "ritual" et gummibegreb uden megen substans (fx 80). Til trods for Bouvries enorme kendskab til dette forskningsfelt, er gennemgangen af dionysosfestivalens opbygning sine steder outdated og mangelfuld (i det hele taget er litteratur efter 2010 noget sparsomt repræsenteret), og til tider bliver "probably or possibly (57)" og brugen af "may" (fx 95) uden videre til et understøttende argument. Således er fx Bouvries reference (83) til Jeffrey Hendersons semi-freudianske tese om fallos (i psykoterapiens og regres-metodens fader Sándor Ferenczis udgave) for længst gendrevet (fx af Jaes Robson, *Humour, Obscenity and Aristophanes*, Gunter Narr, 2006).

Problemet for Bouvries teori er, for mig at se, at den ikke gør plads til et andet – og uhyre vigtigt – element af festivalerne i Athen, nemlig økonomien. Der er kun plads til ritualen, fordi athenerne havde en "deep-seated commitment to the divine and the heroic world" (97), hvilket sikkert er sandt, men sådan en festival kostede alligevel en hulens masse penge og hvordan passer det ind i ritualen? Skønt hun refererer til Rosellis bog fra 2011, *Theatre of the People*, nævner hun ikke med et ord, muligheden for at man betalte entrebilletter til teatret, som Roselli ellers har mange gode argumenter for. Hvordan virker det imod eller sammen med Bouvries model?

Der er mange gode pointer undervejs, og man kan lære en del om antropologisk festival/ritual-teori, men også en del idiosynkratiske hypoteser, hvis fundament i anmelderens øjne ikke virker helt stærkt: hverken

Sourvinou-Inwoods hypotetiske festivalstruktur (49) eller Handelmans "map of civic corporation" (77) er andet end hypoteser, med en hel del "hvis'er" som byggesten.

Omvendt er Bouvries undersøgelse af tragediens mekanismer (tragic workings) til at ruske op i tilskuernes holdninger mere interessant. Anden del er som sagt Bouvries læsninger af en række af Euripides' tragedier. Jeg vil her nøjes med at referere til *Trojas Kvinder*. Bouvrie argumenterer fornuftigt imod at læse tragedien som svar på Melos-affæren og mod at tro, at Euripides leverer pacifistiske holdninger. Bouvries "running commentary"-metode gør denne del af bogen ganske brugbar, hvad enten man er enig eller ej. Bouvrie vender dramaet på hovedet for at se, hvilken grundholdning der ruskes op i for at skræmme publikum, som Bouvrie anser for kun at være mænd (93, at hun til Aristofanes' *Fuglene* har benyttet Van Leeuwens forældede kommentar og ikke Dunbars moderne kommentar under mig virkelig, og homogent 85, contra Roselli 2011, og underligt identisk med Goldhill, som Bouvrie ellers affejer.). I *Trojas Kvinder* finder hun, at tragedien rusker op i temaet: *krigeren*. Det uhyggelige i *Trojas Kvinder* er så, at krigeren, der skulle beskytte kvinder og børn er væk, dræbt af grækerne. De mandlige krigere på tilskuerrækkerne skulle altså blive skræmt af at se, hvad der sker når man ikke beskytter sine kvinder (255). En sådan skræk må jo netop aktivere den samfundsholdning, at man beskytter sin by koste hvad det vil, og således virker Bouvries *tragic workings*. Det er en interessant læsning af tragedien, men efterlader anmelderen med flere spørgsmål: hvis *Trojas kvinders* pointe er at vise Athens mænd, at kvinder lider når byen falder (det havde Aischylos allerede vist i *Syv mod Theben* 50 år tidligere, og der har sikkert været andre tragedier af den type), kan det så overhovedet chokerer dem, når det var den naturlige følge af nederlag? Og når nu Bouvrie lægger så stor vægt på tragediernes rituelle kontekst, så undrer det at hendes læsning af tragedierne stort set ikke tager opførelsespraksis, metrik og andet med i sin diskussion. Det går såmænd godt i spænd med hendes angreb på at læse tragedierne æstetisk, men resulta-

tet synes en smule overfladisk. Hvordan vil Bouvries læsning af *Trojas Kvinder* for eksempel spille sammen med de to andre stykker i trilogien, *Alexandros* og *Palamedes*? Spiller hele trilogiens overordnede temaer sammen? For mig bliver Bouvrie's metode en reduktionistisk måde at forstå tragedierne på.

Bagsiden af denne ellers enormt smukke og velproducerede bog fortæller os, at vi har med en revolutionerende teori at gøre, det er jeg ikke overbevist om endnu, men jeg står tilbage med en række nye spørgsmål til læsningerne af den attiske tragedie, og det betyder, at Bouvries bog uden at overbevise hele vejen igennem, har nogle pointer, der sætter tanker i gang.

Marcel Lysgaard Lech

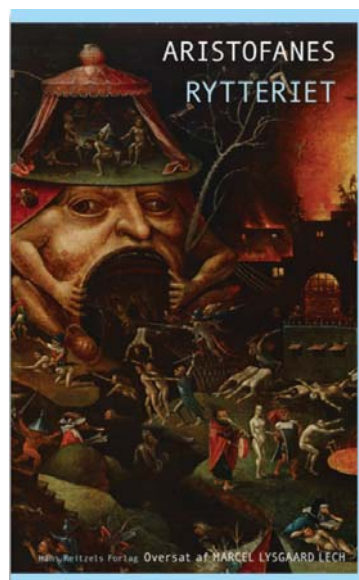
POPULISMEKRITIK

Aristofanes *Rytteriet*

Oversættelse ved Marcel Lysgaard Lech
Hans Reitzels Forlag 2018
168 s., 180 kr.

Marcel Lysgaard Lech (MLL) har lavet en ny oversættelse af Aristofanes' komedie *Hippēs*, der på dansk gerne kaldes *Ridderne*, men som i den nye oversættelse er blevet til *Rytteriet*. Kai Møller Nielsen har tidligere oversat komedien (2005) og valgte titlen *Kavaleriet*. Titlen henviser til koret, der skal forestille at være ryttere i det athenske kavaleri, og som omkring 440 var blevet kraftigt forøget til et korps på 1000 ryttere og i fornem stil afbilledet på Parthenonfrisen. De har nok set en hel del sjovere ud i Aristofanes' version. Komedien opførtes ved Leniafesten i 424, da Den peloponnesiske krig havde varet i næsten syv år, hvori de athenske ryttere havde spillet en vigtig rolle i forsvaret af Attika. Korpsset må derfor have været kendt i Athen, hvilket Aristofanes valg af både titel og kor til sin komedie også vidner om.

I komedien skildres rytterne positivt, og da

komedien vandt førsteprisen, kan man nogenlunde bruge det som pejlemærke for, hvordan man i det demokratiske Athen generelt opfattede disse aristokratiske ryttere. Den humor, rytterne omfattes med i komedien, er heller ikke på nogen måde ondsindet eller ironisk, men sjov og ufarlig: Fx synger de en sang til deres heste, der begynder således i MLL's nye oversættelse: *Hestene skal altså roses, meget har de også gjort, værdige til lov og pris, for sikke meget hurlumhej, de har døjet for os alle, al den krig og rytterkamp* (v. 595-597). Hurlumhej er oversættelsen af *πολλὰ πράγματα*. Vi hører også, hvordan hestene er sprunget ombord i skibe og selv er roet over til Korinth, hvor de har besejret fjenden, en hentydning til en nylig sejr ved Solygeia i 425 nær Korinth, hvor kavaleriet spillede en afgørende rolle. Sangens afslutning viser tydelig respekt for rytterne: *ja, det er sgu overalt, det rytteri*. (v. 610).

Respekten for rytteriet står i diametral modsætning til stykkets offer og hele komediens omdrejningspunkt, den demagogiske politiker Kleon, der fra først til sidst udsættes for komediens kritik af allerskarpeste skuffe. Kleon var på komediens opførelsestidspunkt Athens reelle leder og nød stor succes på folkeforsamlingen. En del af denne succes skyldtes en sejr i Den peloponnesiske